

SISEMAJANDUSE KOGUPRODUKTI REVISJONI PÕHIMÕTTED STATISTIKAAMETIS

Statistikaamet ja Eesti Pank järgivad ühtseid statistika korrigeerimise põhimõtteid, mis on kooskõlas Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskpannga soovitatud korrigeerimispoliitika põhimõtetega.

Revisjon võib olla tavapärase või erakorraline.

1. Tavapärased SKP revisjonid

Tavapärase revisjon tehakse uute või parandatud andmete või muu lisainfo laekumisel.

Sisemajanduse koguprodukti (SKP) arvestuses kasutatavate andmete laekumise kiiruse ning andmete täpsustumise tõttu tuleb SKP arvestust regulaarselt uuendada. SKP arvestusi uuendab regulaarselt enamik arenenud riike. Samal ajal uuendatakse SKP näitajat riigiti eri ajal, olenevalt andmete laekumise kiirusest ja andmete kvaliteedist, rahvamajanduse arvepidamise tööjõu hulgast, tööprotsessidest jms-st.

Tavaliselt on sellised revisjonid juba varem teada ja ümberarvutatud näitajad avaldatakse tarbijatele kättesaadava avaldamiskalendri järgi.

Eestis avaldatakse SKP kohta järgmised hinnangud:

- SKP esimene kvartalihinnang avaldatakse kaks kuud pärast arvestusperioodi lõppu arvutatuna tootmise, tarbimise ja sissetuleku meetodil;
- igal aastal arvestatakse rahvamajanduse arvepidamise näitajad ümber Statistikaameti aastaste küsimustikega (nt ettevõtte kompleksne kalendriaasta küsimustik EKOMAR, „Tööstustooted“, „Kasumitaotluseta organisatsioonid“) kogutud andmete põhjal. Tulemused avaldatakse 21 kuud pärast korrigeerimise aluseks oleva aasta lõppu;
- SKP tavapärase revisjoni viimane etapp on SKP komponentide ümberarvutamine pakkumise ja kasutamise tabelite (PKT) järgi. PKT-d valmivad ja avaldatakse 36 kuud pärast arvestuse aluseks oleva aasta lõppu, misjärel need tulemused võetakse rahvamajanduse arvepidamise arvestuste aluseks.

Tabelis 1 on antud ülevaade sellest, millal ja mis perioodi näitajaid Statistikaamet korrigeerib.

Tabel 1. SKP korrigeerimine^a

Aruandeperiood	Aasta t-4	Aasta t-3	Aasta t-2	Aasta t-1	Aasta t			
Avaldamiskuu								
Veebruar (t)		I-IV kv	I-IV kv	I kv	II kv	III kv	IV kv	
Mai (t)							IV kv	I kv
August (t)	I-IV kv	I-IV kv	I-IV kv	I kv	II kv	III kv	IV kv	I kv
November (t)								II kv
Veebruar (t+1)			I-IV kv	I kv	II kv	III kv	IV kv	I kv
								II kv
								III kv
								IV kv

^a Tabelis olevad värvikoodid:

- Esmaavaldamine
- Tavapärase korrigeerimine
- Tavapärase korrigeerimine (vajaduspõhine)

I ja III kvartali näitajate esmaavaldamisel korrigeeritakse eelmise kvartali andmeid, IV kvartali statistika esmaavaldamisel sama aasta I, II ja III kvartali andmeid. Vajaduse korral arvutatakse ümber ka kuni kahe eelmise aasta kvartalite näitajad (kokku 11 kvartalit).

II kvartali statistika esmaavaldamisel korrigeeritakse nii eelmise kvartali (I) kui ka kõikide nende varasemate kvartalite andmeid, mille kohta on tulnud uut infot (kokku kuni 17 kvartalit).

2. Erakorralised SKP revisjonid

SKP erakorralised revisjonid tulenevad vajadusest täpsustada või uuendada rahvamajanduse arvepidamise meetodikat, sh viia see vastavusse Euroopa Liidu (EL) ja teiste rahvusvaheliste nõuetega.

Alates 2000. aastast on Statistikaamet teinud mitu erakorralist SKP aegrea ümberarvutust.

- Esimene kogu SKP aegrida puudutav revisjon toimus 2001. aastal ja oli seotud varimajanduse täpsema jaotamisega tegevusalade vahel ning finantssektori näitajate ja netotootemaksude täpsustamisega. Põhiliselt mõjutasid ümberarvutused tootmismeetodil arvatud SKP-d.
- 2002. aastal muudeti püsivhindades SKP komponentide arvestuses baasaastat. Varasema baasaasta 1995 asemel võeti kasutusele 2000. Revideerimise tulemusel muutusid püsivhindades SKP komponentide püsivhindade aegread, sh komponentide kasvud.
- 2004. aastal arvutati SKP aegread ümber EL-iga ühinemise tõttu. Eestil nagu ka teistel 2004. aastal EL-iga liitunud riikidel tuli rahvamajanduse arvepidamise meetodikas täita Euroopa Komisjoni kehtestatud liitumiseelsed kriteeriumid, et uute liikmesriikide statistika oleks võrreldav teiste liikmesriikidega.
- 2005. aastal muudeti SKP arvestuses kaudselt mõõdetavate finantsvahendusteenuste (FISIM) arvutamise meetodikat. Varem arvestati neid ja avaldati nende kohta infot ühtse näitajana. Uuendatud meetodika järgi jagati need teenust kasutavate SKP komponentide vahel.
- 2008. aastal muutis Statistikaamet rahvamajanduse arvepidamise püsivhindades arvestust. Varem kasutati selles arvestuses baasaastana fikseeritud, 2000. aastat. Uue meetodika järgi ei ole baasaasta enam fikseeritud, vaid selleks kasutatakse eelmise aasta hindu. Et leida eelmise aasta hindades arvatud SKP komponentide reaalkasv, tuleb komponendid aheldada. Eelmise aasta hindades arvestuse ja aheldamise kohustus tuleneb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2007. aasta 13. novembri määrusest nr 1392/2007, mis täiendab nõukogu määrust nr 2223/96 rahvamajanduse arvepidamise andmeedastuse kohta. Aheldamise meetodika kohta saab täpsemalt lugeda siit: [„Sisemajanduse koguprodukti arvestus aheldamise meetodil“](#).
- 2009. aastal täpsustas Statistikaamet tegeliku ja kaudse rendi arvestusi alates 1995. aastast ning klassifitseeris ümber osa üksusi ettevõtete ja valitsemissektori vahel alates 2002. aastast (täpsem info: [„Sisemajanduse koguprodukti revisjonid 2009. aastal“](#)).
- 2011. aasta septembris avaldas Statistikaamet kahekordse deflateerimise meetodil arvatud rahvamajanduse arvepidamise näitajad. Samuti võeti 2011. aastal kasutusele Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori uus versioon (EMTAK 2008). Uue klassifikaatoriga muutus majandusüksuste jaotus tegevusaladesse. Et muutused toimusid eelkõige tegevusalade sees, mõjutas see jooksevhindades SKP-d minimaalselt. Küll aga tõi see kaasa muutuse SKP komponentide eelmise aasta hindades arvestuses ja aheldatud kasvudes. Peale eespool nimetatud revisjoni muudeti aheldamismeetodil arvatud SKP referentsaastat – senise 2000. aasta asemel võeti kasutusele 2005 (täpsem info: [„Sisemajanduse koguprodukti revideerimine 2011.–2012. aastal“](#)).
- 2014. aasta septembris täiustati teede ja sildade põhivara kulumi arvestuse meetodikat ning meelelahutuslike, kirjanduslike ja kunstiliste algupärandite arvestust ning hakati kajastama sõidukite registreerimise tasu tootemaksuna olenemata selle maksu maksjast. Samuti tehti aegridades mitmed suured meetodikamuudatused:
 - SKP aegread arvutati ümber ESA 2010 reeglite kohaselt;
 - võeti arvesse 2011. aasta rahva ja eluruumide loenduse tulemused. Selle tulemusena muutusid rahvamajanduse arvepidamises kasutatav rahvaarv, eluruumiarvestused ja tööturunäitajad;
 - põhivara kulumi arvestustes võeti lineaarse meetodi asemel kasutusele geomeetriline meetod;
 - aheldamise meetodikas viidi referentsaasta 2005. aastalt üle 2010. aastale;
 - täpsustati kaudselt mõõdetavate finantsvahendusteenuste arvestustes kasutatavaid algandmeid ja uuendati arvestuskäiku;
 - korrigeeriti netotootemaksude arvestust.

Täpsem info: [„Sisemajanduse koguprodukti revisjon 2014. aastal“](#).

- 2015. aasta septembris tehti samuti erakorraline revisjon. 2015. aasta jaanuaris käis Eurostat Statistikaametis korrapärase ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse visiidil, mille tulemusena tehti valitsemissektori rahanduse statistikas muudatusi. Et tagada kooskõla SKP ja valitsemissektori rahanduse statistika vahel, tehti muudatused ka SKP aegridadesse alates 1998. aastast. Samuti eraldati rahvamajanduse arvepidamise aegridades seni koos palgaga kajastatud haigushüvitised ja koondamistasud. Uuendati ka rahvamajanduse arvepidamise näitajate sesoonse ja tööpäevade arvuga korrigeerimise meetodikat. Esimest korda avaldati rahvamajanduse arvepidamise näitajate 1995.–1999. aasta aegread, milles on tehtud muudatused ESA 2010 meetodika, reservatsioonide jm täpsustuste põhjal. Täpsem info: [„Sisemajanduse koguprodukti revisjon 2015. aastal“](#).

3. Tulevikus tehtavad muudatused

Euroopa Komisjoni soovitusliku korrigeerimispoliitika järgi tehakse järgmine suurem tervet rahvamajanduse arvepidamise aegrida mõjutav revisjon 2019. aastal. Muu hulgas hakatakse aheldamise meetodikas referentsaastana 2010. aasta asemel kasutama 2015. aastat. Referentsaasta muutmine ei too kaasa muutusi SKP-s ja selle komponentide kasvus, kuid muutuvad ahelindeksid ja aheldamise meetodil leitud SKP ja selle komponentide väärtused.